

Aprob,

RAPORT

privind vizita desfășurată la Penitenciarul Deva, județul Hunedoara

Sumar:

Prezentul Raport, întocmit ca urmare a vizitei la Penitenciarul Deva, județul Hunedoara este structurat pe trei capitole, după cum urmează:

1. Cadrul general și organizarea vizitei
2. Constatările rezultate din vizita efectuată
3. Recomandări

1. Cadrul general și organizarea vizitei

În temeiul art. 16 alin. (1), art. 33 alin. (1), art. 35 lit. a și art. 39 alin. (3) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, la data de 4 iunie 2020, a fost efectuată o vizită la Penitenciarul Deva, județul Hunedoara.

La efectuarea vizitei au participat reprezentanți ai Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție din cadrul Centrului Zonal Alba:

- reprezentant al Organizației Neguvernamentale Fundația „UCOS” Sibiu.

Obiectul vizitei l-a constituit consolidarea protecției persoanelor aflate în locuri de detenție împotriva torturii și a pedepselor și tratamentelor inumane sau degradante, verificarea măsurilor luate pentru prevenirea și combaterea efectelor pandemiei de COVID-19 și alte aspecte relevante în domeniul protecției împotriva tratamentelor inumane și degradante.

2. Constatările rezultate din vizita efectuată

La data vizitei în Penitenciarul Deva erau custodiate un număr de **355 de persoane private de libertate, ceea ce depășea capacitatea legală de cazare a penitenciarului de 330 persoane (indice de supraaglomerare de 107%)**. În penitenciar erau custodiate 15 persoane cu vârste de peste 60 de ani, două persoane cu dizabilități, persoane de altă naționalitate și o persoană de gen feminin (în tranzit).

Informațiile despre situația penitenciarului și măsurile întreprinse de Penitenciarul Deva în perioada pandemiei COVID-19 au fost solicitate conducerii penitenciarului, astfel conducerea penitenciarului a trimis răspunsul motivat înainte de efectuarea vizitei cuprinzând informațiile solicitate.

Printre măsurile implementate la nivelul Penitenciarului Deva pentru prevenirea posibilelor îmbolnăviri/combateră răspândirii noului coronavirus au fost:

- la intrarea în penitenciar au fost aplicate benzi de marcare a distanței recomandate pentru persoanele care așteaptă la rând să intre în unitate și se efectua zilnic triajul epidemiologic tuturor persoanelor care intră în cadrul penitenciarului;
- la intrarea în fiecare clădire din incinta penitenciarului au fost montate dozatoare cu dezinfectant pentru mâini, la fel și în birourile agenților supraveghetori de pe secțiile de deținere;
- la intrarea în fiecare clădire din incinta penitenciarului au fost puse covorașe cu dezinfectant și toate grupurile sanitare și sălile de mese din incinta unității au fost dotate cu săpun lichid și dezinfectant pentru mâini;
- se efectuează zilnic dezinfectarea mijloacelor de transport din dotarea unității precum și a holurilor și clădirilor din incintă cu ajutorul unui atomizor;
- au fost achiziționate și distribuite tuturor persoanelor private de libertate viziere de protecție, au fost achiziționate și distribuite măști de unică folosință și mănuși de nitril;
- au fost achiziționate combinezoane de protecție de unică folosință, ochelari de protecție și botoși de unică folosință, etc.

Pentru verificarea respectării drepturilor persoanelor private de libertate, echipa de vizită, respectând distanța socială și regulile de protecție, fiind echipată cu materiale personale de protecție (mască, mănuși, vizieră, halat de unică folosință), a realizat interviuri cu persoanele private de libertate într-un spațiu care să asigure confidențialitatea convorbirilor. Au fost intervievate persoane în mod aleatoriu, persoane în situații de vulnerabilitate

(persoane vârstnice, persoane nou depuse, persoane cu dizabilități, o persoană de gen feminin aflată în tranzit, persoane arestate preventiv, tineri) cât și persoane care din proprie inițiativă au dorit să discute cu echipa de vizită.

Referitor la cazurile suspecte de infectare cu virusul COVID-19 a fost raportat un număr de 11 cazuri în rândul personalului și 17 cazuri în rândul persoanelor private de libertate, toate neconfirmate. Pentru aceste cazuri s-au luat următoarele măsuri: izolarea personalului la domiciliu pe o perioadă de 14 zile și menținerea legăturii permanente privitor la starea de sănătate; izolarea persoanelor deținute 14 zile și monitorizarea acestora conform machetei "Tabel monitorizare clinică caz izolat"; ancheta epidemiologică pentru cazurile de izolare preventivă a deținuților conform machetei; transferul a trei deținuți suspecți la alte penitenciare suport (doi deținuți la Penitenciarul Aiud și un deținut la Penitenciarul Jilava); întocmirea și executarea unor proceduri pentru protecția deținuților și dezinfectia curentă și terminală a spațiilor (limitarea mișcării suspecților, purtarea echipamentelor de protecție, purtarea echipamentelor de protecție necesare personalului); dezinfectia spațiilor de cazare; dezinfectia grupurilor sanitare și dezinfectia veselei.

Una dintre **deficiențele** cu care se confrunta Penitenciarul Deva **era cu privire la cele 87 de posturi vacante** (la data vizitei schema de personal cuprindea 217 persoane angajate). În perioada pandemiei au fost ocupate 4 posturi pe perioadă determinată. Insuficiența personalului crea dificultăți în asigurarea pazei, a siguranței penitenciarului, supravegherii persoanelor private de libertate, furnizarea serviciilor specifice de către penitenciar cât și dificultăți în ceea ce privește activitatea, programul și timpul de lucru al personalului angajat.

De la declararea stării de urgență (15.03.2020) și până la data vizitei au fost depuse în penitenciar un număr de 52 de persoane private de libertate pentru executarea pedepsei și au fost transferate la alte unități de detenție un număr de 39 persoane private de libertate.

În cadrul *interviurilor cu persoanele private de libertate* s-au constatat următoarele:

Pe perioada stării de urgență, vizitele cu familia au fost suspendate, persoanele private de libertate au beneficiat de convorbiri telefonice cu timp suplimentar (15 minute), telefoanele fiind instalate în camerele deținuților cât și de convorbiri online prin Skype cu familia (de patru ori/lună). Audierile de către instanță s-au făcut online.

Vizitele intime au fost suspendate pe întreaga perioadă a stării de urgență, începând cu perioada stării de alertă acestea puteau fi solicitate dacă persoana vizitatoare prezenta dovezi medicale cu rezultatul negativ la testarea pentru infecția cu virusul COVID-19 valabilă în ultimele trei zile. Pe perioada stării de urgență o persoană privată de libertate a beneficiat de permisie pentru a participa la înmormântarea unui membru de familie, sub escortă.

Toate persoanele private de libertate pe perioada stării de urgență și până la data vizitei au primit din partea administrației măști de protecție și viziere. Conform declarațiilor unor persoane private de libertate au primit o singură dată o mască, ceea ce este insuficient pentru o perioadă de două luni. Nu a fost semnalat nici un caz de infectare cu virusul COVID-19 în rândul persoanelor private de libertate. Persoanele străine au declarat că au beneficiat de asistență consulară prin convorbiri online.

Penitenciarul Deva avea în dotare 6 curți de plimbare, două săli de mese - capacitate de 36, respectiv 32 locuri. Sălile erau dotate cu frigidere mari pentru depozitarea suplimentului alimentar primit de la familia.

Secțiile 1 și 2 erau recent renovate, camerele dispuneau de maxim 6 paturi dispuse pe două nivele, dotate fiecare cu sertare pentru depozitare, saltea și pernă ignifuge. Fiecare cameră dispunea de grup sanitar (fără duș) și două spații de depozitare. Secțiile 3 și 4 erau în curs de renovare. **Zona de îmbăiere dispunea de o încăpere pentru dezechipare și sala de baie dotată cu 15 dușuri nefiind asigurată intimitatea.**

La nivelul secției 1 situată la parterul clădirii se afla zona medicală - cabinetul medical cu sala de tratamente, 2 camere de izolare respiratorie, 3 infirmerii cu câte 4 paturi în care la

data vizitei erau cazate două persoane cu afecțiuni cornice. În urma vizitării camerelor de deținere, a infirmeriilor și din discuțiile purtate cu conducerea penitenciarului s-a constatat că în Penitenciarul Deva, nu existau adaptări conform prevederilor legale care să faciliteze **activitatea zilnică a persoanelor cu dizabilități, nu era amenajată și adaptată o cameră și o baie pentru persoanele cu dizabilități**. Deși **la data vizitei era custodiată o persoană cu dizabilități fizice**, baia din cameră nu avea instalate bare de susținere existând riscul unor accidentări. Persoana cu dizabilități întâmpina bariere în folosirea acestor utilități cât și în folosirea băii comune, dușurile erau folosite cu **dificultate, nu se putea intra în baie cu fotoliul rulant**. În spațiile mici o persoană privată de libertate cu dizabilități motorii era nevoită să folosească bastoane de sprijin. De remarcat că persoana cu dizabilități beneficia de asistența unui deținut de sprijin.

Precizăm **dispozițiile** legale cu privire la situația persoanelor cu dizabilități: astfel, art. 44 (10) din Legea nr. 254 din 19 iulie 2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal prevede:

În cazul în care persoana condamnată prezintă dizabilități, administrația penitenciarului dispune măsurile necesare executării, de către aceasta, a pedepsei, în condiții care să respecte demnitatea umană.

Articolul 6 (6) din Regulamentul din 10 martie 2016 de aplicare a Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal prevede:

În cadrul penitenciarelor sunt organizate și clar delimitate: sectorul de deținere, sectorul administrativ, sectorul de producție și alte spații auxiliare. Toate aceste sectoare vor fi adaptate conform prevederilor legale în domeniu, astfel încât să permită accesul neîngrădit al persoanelor cu dizabilități.

Mai mult decât atât, *art. (2) Persoanelor condamnate care prezintă dizabilități li se asigură condiții pentru participarea la activități educative, culturale, terapeutice, de consiliere psihologică și asistență socială, moral-religioase adecvate nevoilor și personalității lor, în funcție de opțiunile și aptitudinile lor.*

Or situația de la Penitenciarul Deva reprezintă **o nerespectare a demnității umane și o încălcare a drepturilor persoanelor cu dizabilități**.

Cu privire la amenajarea băilor, chiar în secția modernizată, acestea prezentau un număr de 15 dușuri însă în ceea ce privește amenajarea interioară s-a constatat că dușurile **încălcau dreptul la intimitate, deoarece nu exista nici o formă de minimă de adaptare care să asigure intimitatea în timpul îmbăierii**. De asemenea, persoanele au declarat că deși în spațiile publice purtau măști, în baie erau câte 15 persoane la distanță apropiată și fără măsuri de protecție.

Alte aspecte: Insatisfacția generală a persoanelor intervievate s-a constatat cu privire la hrana primită în penitenciar, considerată ca fiind săracă în fructe.

Analiza chestionarelor distribuite personalului și persoanelor private de libertate

Au fost puse la dispoziția personalului spre completare un număr de 20 de chestionare anonime care cuprindeau întrebări despre măsurile întreprinse de administrația penitenciarului în perioada stării de urgență. Majoritatea chestionarelor au fost primite completate la data vizitei, dar au fost trimise și chestionare completate de persoanele deținute prin poștă la sediul instituției după efectuarea vizitei. Toți respondenții au declarat că au beneficiat de informare, instruire cu privire la pandemia COVID-19, o singură excepție a declarat **despre insuficiența materialelor de protecție**. Printre măsurile menționate au fost scrise: controlul medical la intrarea și ieșirea din serviciu, igienizarea, programul de lucru secvențial, distanțarea socială, dezinfectarea zilnică a biroului, montarea dozatoarelor cu dezinfectant de mâini. Personalul nu a avut îngrijorări cu privire la posibila infectare cu COVID-19 la locul de muncă astfel încât

să fie afectate sarcinile de lucru, considerând că unitatea a luat toate măsurile necesare pentru protejarea personalului.

Au fost puse la dispoziția persoanelor private de libertate chestionare despre asistența juridică, socială, medicală și psihologică în perioada stării de urgență.

Unele chestionare au conținut reclamații scrise cu privire **la purtarea personalului din penitenciar față de persoanele private de libertate** ("comportament ostil, amenințări, înjurături, porecle"). Nemulțumirile exprimate în chestionarele pentru persoanele private de libertate au fost cu privire la alte aspecte specifice precum liberarea condiționată, întârzierea banilor depuși de persoanele din afară, faptul că au solicitat în scris în mod repetat prin cereri participarea la activități lucrative, și nu au primit un loc de muncă, au făcut cereri de permisie, li s-a refuzat și nu li s-a comunicat motivul refuzului.

Printre aspectele negative resimțite de persoanele private de libertate, din ultima perioadă a fost suspendarea vizitelor cu familia și primirea pachetelor, limitarea timpului pentru plimbare în aer liber (din cauza pandemiei, două ore zilnic pe perioada stării de urgență, iar pe perioada stării de alertă un număr de patru ore).

O persoană deținută a completat afirmativ întrebările : *a fost implicat în incidente în ultimele două luni și incidente care i-au pus viața în pericol*; trei persoane deținute au descris ca *cel mai neplăcut aspect care v-a deranjat în ultimele luni în acest penitenciar* „ lipsa de mișcare”, alți deținuți faptul că nu au mai avut posibilitatea să fie scoși la muncă, iar două persoane au completat afirmativ întrebarea din chestionar cu privire la ideea suicidară.

În ce privește întrebările referitoare la *informații despre regulile și procedurile special pentru prevenirea și combaterea epidemiei COVID și măsurile de protecție sanitară luate pentru persoanele private de libertate* toate persoanele private de libertate respondente au bifat **afirmativ**, detaliind „,au fost luate toate măsurile”, „măsuri de igienă prin spălarea mâinilor cât mai des”, „s-au distribuit măști să ne protejăm și mânuși”, „s-a luat măsura de a evita aglomerația în spații comune”, „s-au oprit cursele”, „s-a schimbat programul la plimbător”.

Persoanele private de libertate au specificat că au beneficiat de serviciile de asistență socială, acestea fiind solicitate pentru probleme în familie, menținerea legăturii cu copiii. Pe parcursul vizitei s-a constatat că persoanele private de libertate care aveau copii aflați în ocrotirea serviciilor sociale au menținut o legătură cu aceștia apelând la biroul de asistență socială. Au beneficiat de convorbiri psihologice, au frecventat cursuri susținute de ofițeri, printre stările experimentate în ultimele luni s-a regăsit sentimentul de izolare, singurătate, plâns.

În decursul ultimului an fost aplicate 3 sancțiuni personalului (două muștrări scrise și diminuare a drepturilor salariale cu 5% pe o perioadă de trei luni).

De la începutul stării de urgență și până la data vizitei au fost întocmite 87 de dosare de incident, au avut loc 3 altercații între deținuți, 13 autoagresiuni și 3 agresiuni. În anul 2020 s-au folosit de 4 ori mijloacele de imobilizare prin forță fizică și cătușe de mâini pentru detensionarea unor situații apărute,

În perioada 2019-2020 au fost înregistrate un număr de 28 de plângeri la judecătorul delegat pentru exercitarea drepturilor persoanelor de libertate din care au fost admise 4 (2 privind reevaluarea și prezentarea persoanelor deținute la consulturi medicale de specialitate și 2 pentru anularea sau modificarea în sensul scurtării perioadelor privind interdicția dreptului la vizită).

ASISTENȚA MEDICALĂ

Asistența medicală primară acordată persoanelor private de libertate era asigurată de un medic specialist medicină de familie cu contract de prestări servicii, a cărui activitate în

Penitenciarul Deva se desfășura de aproximativ 10 ani. Asistența stomatologică, din data de 14.05.2020, era asigurată de către un medic stomatolog care avea încheiat contract de muncă pe perioadă determinată (6 luni). Asigurarea continuității asistenței medicale a deținuților a fost asigurată până în data de 15.05.2020 de șase asistenți medicali generaliști (4 lucrau în ture, un asistent desfășura activitate de coordonator la nivelul cabinetului medical și o asistentă medicală până în 2022 era în concediu). Numărul redus de cadre medicale de la nivelul cabinetului medical al Penitenciarului Deva a determinat existența unor perioade de timp în care nu a fost posibilă asigurarea asistenței medicale și în timpul nopții, această situație fiind reclamată de unii deținuți în cadrul interviurilor. Unitatea a angajat începând cu 14.05.2020, tot pe perioadă determinată (6 luni), trei asistenți medicali generaliști. De asemenea penitenciarul avea angajat asistent de farmacie.

Cabinetul de consultații medicale/stomatologice, sala de tratamente și dotarea acestora cu aparatură, materiale sanitare și medicamente, organizarea acordării consultațiilor/supravegherii medicale la nivelul cabinetelor medicale și a infirmeriei, se făceau conform Ordinului nr. 429/C/07.02.2012 privind asigurarea asistenței medicale persoanelor private de libertate aflate în custodia Administrației Naționale a Penitenciarelor și a normelor în vigoare cuprinse în Ordinul ministrului sănătății nr.153/26.02.2003 și nr.1338/31.07.2007.

Cadrele medicale au oferit informații și au pus la dispoziție documentele solicitate de membrii echipei de vizită. Asigurarea medicamentelor recomandate ca urmare a consultațiilor efectuate la cabinetul medical al unității, în ambulatoriul de specialitate sau recomandate la externarea din spital se făcea fără întârzieri, acest aspect fiind precizat și în discuțiile cu deținuții.

Un număr de 168 de persoane private de libertate se aflau în evidență cu afecțiuni cronice. Registrul bolnavi cronici nu era tipizat, evidența se ținea alfabetic, astfel că nu se putea evidenția ponderea unor afecțiuni în rândul deținuților și nici data programării controlului periodic în funcție de afecțiune. Din observarea, prin sondaj, a fișei medicale a bolnavilor cronici, aceștia aveau completată în fiecare lună prescripția tratamentului recomandat pentru afecțiunea cronică, însă nu existau consemnate informații rezultate în urma unui consult medical (ex. starea prezentă, greutate, valori ale tensiunii arteriale, pulsului, glicemiei etc.). **Membrii echipei de vizită recomandă întocmirea Registrului bolnavilor cronici în format tipizat și completarea fișei medicale cu toate informațiile rezultate ca urmare a examinării medicale a deținutului.**

Refuzul de hrană a persoanelor private de libertate era consemnat în *Registrul refuz de hrană*. În anul 2020, până la data vizitei, 7 deținuți au recurs la forma de protest a refuzului de hrană, protest care a durat cel puțin 24 de ore. Perioada maximă de refuz de hrană a fost de 9 zile, iar persoanelor private de libertate aflate în refuz de hrană le-a fost corect monitorizată starea de sănătate.

În anul 2020, până la data vizitei, în *Registrul leziunilor traumatice* a fost înregistrat un număr de 19 autoagresiuni și 16 heteroagresiuni. Din observarea consemnărilor a rezultat că 5 persoane private de libertate au suferit leziuni în mai multe rânduri, astfel au existat 3 până la 5 situații de vătămări corporale prin auto sau heteroagresiune pentru fiecare din aceste persoane. Totodată, în discuțiile purtate de membrii echipei de vizită cu deținuții s-a constatat un caz de autoagresiune care nu era menționat în acest registru și nu erau făcute mențiuni cu privire la incident nici în fișa medicală a deținutului. Din observarea consemnărilor din cele două registre, s-a constatat că doi dintre deținuții care au recurs la forma de protest a refuzului de hrană, în perioada refuzului au recurs și la autoagresiuni. Urmare a celor constatate se emite recomandarea de **identificare, de către personalul de specialitate (medical, psihologi, asistenți sociali) în colaborare cu personalul operativ, a deținuților vulnerabili sub acest aspect și identificarea situațiilor care pot genera conflicte cu urmări vătămătoare asupra propriei persoane sau asupra altor deținuți și recomandarea de**

consemnare în toate documentele cu caracter medical a acțiunilor și leziunilor traumatiche observate în toate cazurile de auto și heteroagresiune.

Un număr de 37 de persoane private de libertate primeau tratament supravegheat (psihotrop și antidiabetic) sub semnătură, acesta fiind consemnat în Foaie administrare tratament.

În Registrul de consultații, până la data vizitei, era consemnat un număr de 3340 de consultații medicale. Persoana privată de libertate semna pentru consultație și primirea tratamentului medicamentos.

Aspecte medicale pe perioada stării de urgență/alertă

În luna aprilie 2020, la Penitenciarul Deva, au sosit prin transfer la aceeași dată mai mulți deținuți de la penitenciare diferite, trei din deținuți fiind cazați în aceeași cameră. După câteva zile penitenciarul a fost informat că una din cele trei persoane private de libertate, în penitenciarul de proveniență, a fost contact cu un angajat confirmat pozitiv COVID-19, luându-se *măsura izolării preventive* a celor 3 deținuți pentru 14 zile și efectuarea testării pentru COVID-19. Pentru doi din deținuți rezultatul testului a fost *negativ*, testul celei de a treia persoane private de libertate fiind *pozitiv*. Celor trei deținuți le-a fost repetată testarea la interval de câteva zile, de două ori, și *toate rezultatele testelor au fost negative*. Persoanelor private de libertate li s-a întocmit conform machetei (adresa nr. 28914/DSDRP/10.03.2020), ancheta epidemiologică, izolare preventivă, tabel monitorizare clinică caz izolat și foaie de observație clinică (tip infirmerie). Conform punctului de vedere al Direcției de Sănătate Publică Hunedoara, pentru eliminarea oricăror riscuri, cei trei deținuți au rămas izolați preventiv de ceilalți deținuți (11zile) până când au fost transferați la penitenciare suport, respectiv Penitenciarul Jilava și Penitenciarul Aiud. De asemenea, restul deținuților care în timpul transferului au călătorit cu același mijloc de transport au fost izolați preventiv până la primirea ultimelor rezultate negative ale testării pentru COVID-19 ale deținuților suspecti.

Un deținut care a fost internat în Spitalul Județean Deva, în cursul lunii martie, pentru afecțiune cardio-vasculară și metabolică, după externare acesta a fost izolat preventiv în context epidemiologic. În același context au fost izolați preventiv și deținuții reveniți din învoire.

Pentru izolarea preventivă în context epidemiologic au fost folosite camerele de infirmerie, camerele de izolare respiratorie, camerele de tranzit și cele de carantină, iar la sfârșitul fiecărei perioade de utilizare a camerei s-a procedat la dezinfecția terminală. Pe perioada izolării preventive deținuților le-a fost măsurată temperatura de două ori pe zi, au fost observați cu privire la prezența tusei, cefaleei, dificultăți în respirație, aceste date clinice fiind consemnate în Tabel monitorizare clinică caz izolat și purtau semnătura asistentului medical care a făcut monitorizarea.

În interviurile purtate de membrii echipei de vizită cu persoanele private de libertate a fost precizat faptul că în camerele de deținere, zilnic, se efectuează dezinfecția și că deținuții au primit măști de protecție (1-3 măști) și viziere. O persoană privată de libertate nou depusă, a declarat că a fost cazată singură în cameră, că i s-a făcut control medical în fiecare zi și că a fost scoasă la plimbare individual o oră zilnic, că a solicitat convorbire cu psihologul unității dar nu a beneficiat de aceasta.

Aspecte medicale referitoare la chestionarele adresate persoanelor private de libertate

La începutul vizitei membrii echipei MNP au distribuit un număr de **50 de chestionare** în mod aleatoriu persoanelor private de libertate din secția 1 și 2 care au fost colectate la sfârșitul vizitei. Secțiunea cu privire la asistența medicală a cuprins 21 de întrebări cu variantă de

răspuns DA/NU existând posibilitatea de detaliere a răspunsului sau în unele cazuri aceasta fiind o cerință. Au existat situații în care persoane nu au răspuns la toate întrebările sau au bifat ambele variante.

Aspecte cu caracter medical rezultate din analiza răspunsurilor la chestionar:

-**majoritatea** respondenților *au fost examinați medical la intrarea în penitenciar* (40), iar din cei care au răspuns afirmativ au precizat că au fost examinați în cele mai multe situații de asistentul medical, apoi de medic și situații în care ambii au participat la examinarea persoanei private de libertate; că *administrarea medicamentelor a fost efectuată de către personalul medical* (39) și că *persoana și-a dat acordul scris pentru administrarea tratamentului* (39); că *persoana privată de libertate sau familia nu a cumpărat medicamente sau materiale sanitare necesare tratamentului* (40)

-**un număr ridicat** de persoane au afirmat că *a fost nevoie să solicite asistență medicală și au fost diagnosticați cu afecțiune în ultimele două luni* (34), iar *în situația în care au avut recomandare de tratament medical au primit tratamentul conform recomandărilor făcute de medic* (36); deținuții care **au apreciat** că *personalul medical ar putea să facă mai mult pentru a asigura o stare de sănătate fizică și psihică bună* (32) au detaliat la modul - „lipsă de interes”, „număr mai mare de consultații medicale”, „nu doar 20 de pacienți zilnic”, „nu avem dentist și la cabinetul medical se scoate foarte rar”, „dotarea cabinetului stomatologic”, „să elibereze în mod corect tratamentul și mai atenți la modul de administrare”, „nu avem sală de sport”

-**un număr considerabil** de deținuți au afirmat că **nu sunt mulțumiți de calitatea și cantitatea hranei primite** (29), fapt de altfel precizat de toate persoanele intervievate

-**mai mult de jumătate** din respondenți au afirmat că *nu suferă de afecțiune care să necesite tratament medicamentos zilnic* (27), că *le-au fost explicate riscurile și posibilele efecte adverse legate de administrarea medicamentelor* (29), și că *în situația în care medicul penitenciarului a recomandat efectuarea unei consultații medicale de specialitate de către alt medic din afara sistemului penitenciar a fost asigurat acest drept* (26)

-**un număr mic** de deținuți au afirmat că *în timpul consultațiilor și manevrelor medicale nu le-au fost respectate demnitatea și intimitatea (utilizare paravan, atitudine și limbaj, prezență personal nemedical etc.)*(7); că *suferă de afecțiune psihică pentru care urmează tratament medicamentos prescris de medicul specialist* (3) însă niciun respondent **nu a precizat când a fost consultat ultima oară de un medic psihiatru și pentru ce motiv**; de asemenea *în situația în care a intrat în conflict cu alte persoane a fost vătămat (răniri, traumatisme)*(2); în ce privește răspunsul **afirmativ** la *întrebarea de când vă aflați în acest penitenciar ați fost izolat* (4) o singură persoană a detaliat motivul izolării – medical, doi din respondenți apreciind ca **necorespunzătoare condițiile din zona de izolare (asistență medicală, curățenie, contact cu personalul, atitudinea personalului etc.)**; la *întrebarea dacă aveți nemulțumiri privind calitatea asistenței medicale (personal insuficient, lipsă medicamente etc.)* răspunsurile afirmative (10) au fost detaliate în sensul - „personalul medical nu este destul de operativ la solicitări”, „lipsă medicamente și lipsă de implicare din partea medicului”.¹

ASISTENȚA PSIHOLÓGICĂ ȘI SOCIO-EDUCATIVĂ

În ceea ce privește *asistența psihosocială*, în cadrul serviciului toate posturile de psiholog, asistent social, educatori erau ocupate. În perioada pandemiei, conform informațiilor furnizate, serviciul asistență psihosocială a monitorizat persoanele cu risc și a promovat

¹ De precizat că răspunsurile persoanelor private de libertate au fost redade așa cum au fost scrise în conținutul chestionarelor, fie că a fost vorba de aspecte apreciative sau negative. Aspectele care menționau unele neajunsuri, nemulțumiri sau acuzații nu au putut fi verificate, chestionarele fiind anonime.

măsurii în situații de criză, acordând consiliere psihologică și consiliere socială. Toate aceste servicii, conform informațiilor verbale au fost acordate în regim individual.

Activitățile cu persoanele private de libertate s-au desfășurat în mod individual, în situații excepționale în ceea ce privesc cazurile de convorbiri individuale.

Conform informațiilor primite, au existat programe care s-au adaptat noilor condiții și s-au desfășurat respectând prevederile emise de către Administrația Națională a Penitenciarelor. Pentru programul de pregătire pentru liberare au fost incluse 60 de persoane private de libertate, finalizând 53 de persoane și anume programul de pregătire pentru liberare. Pentru programul de adaptare la viața în instituționalizată, programele s-au desfășurat prin activități în mod individual pentru fiecărei persoană, în cameră, beneficiarii primind material de studiu, chestionare de evaluare inițială și finală, instrumente de lucru.

Activități și programe aferente domeniului educațional derulate pe durata stării de alertă-concurs tematic "Ziua internațională pentru eliminarea discriminării", consiliere educațională, consiliere individuală. De asemenea, în perioada stării de alertă s-au reluat programe și activități suspendate în starea de urgență, respectiv: program de educație civică, program de dezvoltare a Universului Cunoașterii, program de educație moral-religioasă, program de educație prin sport-tenis de masă, activitate catehetică, Sărbătorile Maicii Domnului.

Activități și demersuri de asistență socială efectuate în perioada stării de urgență/alertă: pe lângă program de pregătire pentru liberare au fost realizate convorbiri individuale, convorbiri telefonice pentru intermediere relații dintre deținuți și copiii lor, aflați cu măsura de protecție, consiliere pe probleme sociale, informare instituții pentru acordare servicii post-liberare.

Ofițerii psihologi au acordat consilieri psihologice pentru persoanele cu afecțiuni psihice, în situații de criză (inclusiv refuz de hrană), pentru persoanele cu risc de suicid pentru persoanele cu comportament agresiv cât și convorbiri individuale.

Ofițerii educatori au derulat activități de tipul convorbirilor individuale. Asistența religioasă, activitățile religioase cu persoanele private de libertate au fost suspendate. Slujbele religioase s-au desfășurat în continuare cu participarea a doi deținuți, iar slujba de Înviere a fost înregistrată și transmisă în ziua de Paști prin televiziunea cu circuit închis. Sub aspect social au fost desfășurate acțiuni către serviciile publice de asistență socială și către agențiile județene de ocupare a forței de muncă privind acordarea de servicii post detenție. Au fost organizate proiecte de activitate, de dezvoltare a abilităților sociale.

Pe perioada stării de alertă s-au reluat programele de grup. Ofițerii psihologi au continuat desfășurarea a 9 programe și anume programe pentru persoanele cu antecedente în toxicomanie, programe pentru persoanele cu conduită agresivă, programe pentru persoanele cu risc crescut de suicid, programele pentru agresorii sexuali, programe pentru diminuarea furiei, pentru dezvoltarea mobilității personale sau pentru lipsa de empatie, pentru cei cu probleme de dependență.

Sub aspectul educațional în perioada de alertă s-au continuat programele și proiectele educaționale precum program de educație civică, programe moral-religioase, educație prin sport sau universul cunoașterii.

S-a continuat monitorizarea persoanelor cu comportamente autoagresive și heteroagresive conform Strategiei de reducere a comportamentelor agresive.

Prin televiziunea cu circuit închis au fost transmise instrucțiuni și mesaje audio-video. Activitățile lucrative de asemenea au fost suspendate pe perioada stării de urgență.

Un aspect de precizat, faptul că pe parcursul zilei vizitei a fost primită din arest o persoană de sex feminin care prezenta comportament cu o anumită lentoare în limbaj, coopera cu dificultate, existând suspiciunea de ingestie voluntară de medicamente. Reprezentanții

penitenciarului au solicitat ulterior ambulanța și persoana a fost prezentată în Unitatea de Primiri Urgențe Deva. Cu privire la gestionarea acestei situații precizăm că au existat dificultăți în asigurarea hranei, în cadrul întrevederii persoanei condamnate cu echipa de vizită aceasta solicitând apă și mâncare. De asemenea, deoarece nu s-a putut comunica corespunzător cu persoana respectivă echipa de vizită a solicitat o reevaluare medicală. Astfel, la intervenția membrii echipei de vizită persoana deținută a primit alimente și apă și a beneficiat de o reevaluare medicală. Un alt aspect deosebit de important este cu referire la gestionarea refuzului persoanei respective de a se prezenta la ambulanță, atitudinea directă a personalului penitenciarului fiind aceea ce a solicitat sprijinul mai multor angajați ai penitenciarului pentru a conduce în mod obligat persoana din secția de deținere spre ambulanță. Reamintim importanța procedurilor de prevenire a oricăror evenimente nedorite, necesitatea folosirii unor tehnici de comunicare și negociere astfel încât persoanele deținute să accepte voluntar unele acțiuni necesare, să nu se apeleze la folosirea forței.

Față de cele expuse, în temeiul art. 43 alin. (1) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, Avocatul Poporului

RECOMANDĂ

conducerii Penitenciarului Deva să întreprindă măsurile legale care se impun pentru:

1. Respectarea capacității legale de cazare a unității de deținere și a suprafeței de cazare/persoană deținută;
2. Scoaterea la concurs a posturilor vacante;
3. Amenajarea a unei camere, toaletă și băi/duș care să fie adaptată persoanelor cu dizabilități și asigurarea intimității la dușurile comune;
4. Gestionarea cazurilor de refuz de acordare a asistenței medicale prin adoptarea unor tehnici de detensionare, comunicare eficientă și negociere, instruirea permanentă a personalului cu privire la aceste tehnici specifice;
5. Asigurarea hranei și apei persoanelor transferate (aflate în tranzit sau nou depuse);
6. Întocmirea Registrului bolnavilor cronici în format tipizat și completarea fișei medicale cu toate informațiile rezultate ca urmare a examinării medicale a deținutului;
7. Identificarea de către personalul de specialitate (medical, psihologi, asistenți sociali) în colaborare cu personalul operativ, a deținuților vulnerabili și identificarea situațiilor care pot genera conflicte cu urmări vătămătoare asupra propriei persoane sau asupra altor deținuți și consemnarea în toate documentele cu caracter medical a acțiunilor și leziunilor traumatice observate în toate cazurile de auto și heteroagresiune;
8. Întocmirea meniurilor din cadrul normelor de hrană pentru persoanele private de libertate în vederea asigurării și respectării valorii calorice a alimentelor precum și a modului de preparare a hranei.